

8. METODOLOGIJA OBRADJE KERAMIČKIH NALAZA

Brojni su radovi posvećeni tipološkoj klasifikaciji keramike, posebno usmjereni na određivanje tipa posude. Jedan od najznačajnijih je već spomenuta knjiga A. Shepard (1985) koja je svoje prvo izdanje doživjela još 1956. godine, a koja je i danas mnogim arheolozima polazna točka u deskripciji keramike i rad na koji se referiraju svi oni koji se bave analizom keramike. U definiranju pojedinih oblika posude postoji nekoliko varijanti, a A. Shepard navodi tri osnovna pristupa: *funkcionalni, estetski i taksonomski*.

FUNKCIONALNA KOMPONENTA

Funkcija posude oduvijek je privlačila istraživački interes jer namjena posude može ukazivati na običaje i aktivnosti određene zajednice. Međutim, veza između oblika i upotrebe nije uvijek jedinstvena. Naime, isti oblik mogao je biti upotrebljavan za različite namjene, a isto tako različiti oblici posuda koristili su se u istu svrhu.

Određivanje funkcije posude ima dva smjera, ili bolje rečeno pristupa, koji su u interesnom fokusu arheologa koji se bave analizom funkcionalne komponente. Jedan je usmjeren na oblik posude koju je lončar odabrao da bi zadovoljio određenu svrhu. Npr. posuda koja je služila za kuhanje mora biti otporna na termalne šokove povezane s naglim hlađenjem i zagrijavanjem. Nadalje, mora biti dovoljno velika i imati široki otvor za dodavanje i vađenje hrane te ručke ili drške kako bi se lakše podizala s vatre. Kao što smo vidjeli u prethodnim poglavljima, tretiranje vanjske površine težim teksturama poput barbotina te uglačana unutrašnja površina osigurati će posudi nepropusnost i čvrstoću (*Slika 25*).

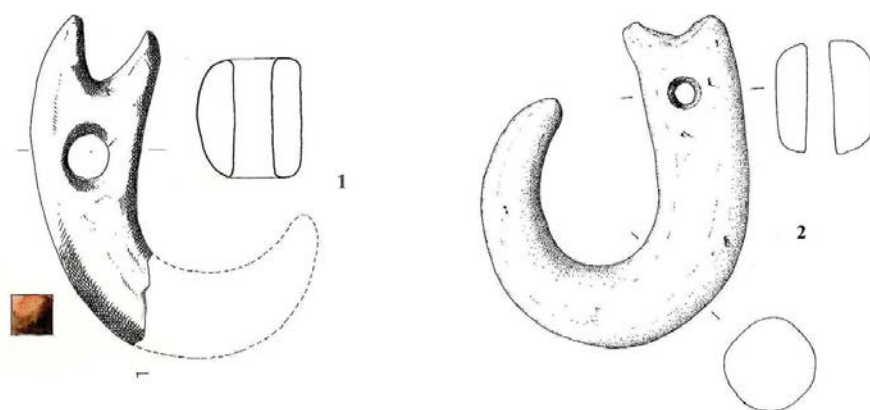
Drugi pristup je fokusiran na pronalaženje tragova na posudi koji bi ukazivali na njezinu stvarnu uporabu jer je na najjednostavnijoj razini primarna utilitarna funkcija posude upravo njezin sadržaj. Uzimajući za primjer ponovo posudu koja je služila za kuhanje, mnogi tragovi mogu se

Slika 25 – Restaurirani lonac s Damića gradine. Tijelo je tretirano barbotinom, vrat je uglačan, a 4 drške nalaze se na prijelazu vrata u rame posude

Fig. 25 – Restored pot from Damića Gradina. The body has been treated with barbotine, the neck is polished and there are four grips where the neck turns into the vessel's shoulder.

prepoznati i analizirati po njezinim vanjskim i unutrašnjim promjenama. Dno posude može biti oksidirano na dijelu koji je bio direktno izložen vatri, mogu se prepoznati ostaci hrane u unutrašnjosti posude ili kemijski tragovi hrane koji su apsorbirani u stijenkama posude (Banning 2000: 179-180). Oksidacijske mrlje na vanjskoj strani posude pokazuju da je posuda bila direktno izložena vatri, međutim, ovakvi tragovi mogu ukazivati i na poziciju posude u odnosu na izvor vatre. Također, kod posuda za kuhanje vrlo često su vidljivi tragovi taloga čađe na dnu posude kao posljedica izlaganja vatri ili se mogu naći u unutrašnjoj strani posude kao ostaci hrane. Međutim, izostanak oksidacijskih mrlja s čađave površine ukazuje da posuda nije bila u direktnom kontaktu s vatrom već je visila iznad nje (Hally 1983). Ovome u prilog išle bi, već spomenute, keramičke kuke za vješanje posuda koje su u velikom broju nađene na lokalitetima vučedolske kulture (Slika 26).

Slika 26 - Keramičke kuke za vješanje posuda iznad vatre s lokaliteta na Ervenici (1) i Damića gradini (2)
Fig. 26 – Pottery hooks for hanging vessels above the fire, from the sites of Ervenica (1) and Damića Gradina (2)

Keramičke posude zapravo su vrlo zahvalne za analizu jer ostavljaju na sebi veliki broj fizičkih i kemijskih tragova koji upućuju na njihovu stvarnu uporabu. Jedan od pristupa analizi funkcije uključuje i tragove korištenja (eng. *use-alteration analysis*) te tragove trošenja/oštećenja na posudi (eng. *use-wear analysis*). Prvi radovi i analize na ovu temu pojavili su se još u 70-im godinama 20. stoljeća (za pregled vidi: Vieugué 2014) te intenzivno nastavili u 80-ima (Hally 1983; Schiffer & Skibo 1989; Skibo 1992).

Tragovi na posudi javljaju se na dva načina: kao posljedica mehaničkog kontakta između posude i alata koji se koristio tijekom pripreme hrane (miješanje, mljevenje, struganje), čišćenja posude ili skladištenja, a uzrokuje ogrebotine i razne deformacije na posudi. Drugi je vidljiv zbog tragova koji nastaju usljed kemijskih reakcija hrane u posudi (fermentacija, isparavanje vode, kristalizacija soli) koja ulazi u pore i stvara ljuštenje (Skibo 1992; 2013; Arthur 2002; 2003). U stručnoj literaturi poznatiji su kao abrazivni i neabrazivni procesi. Svojstva keramičke posude u velikoj mjeri utječu na ove procese, pogotovo čvrstoća, prisutnost pora, primjese (veličina, vrsta, količina, distribucija, orijentacija), oblik posude i tretman površine. Tako će glačane površine imati veću otpornost na abrazije od onih s teškim teksturama i porama. Organski materijal koji izgara tijekom pečenja stvara pore na keramici i veliku poroznost pa su shodno tome takve posude osjetljivije na struganje (Skibo 2013: 120-121). Međutim, vidjeli smo da će organske primjese, ako su krupnije i manje zastupljene, osigurati posudi otpornost na lomljenje i mehaničke udarce (Skibo et al. 1989).

Analize tragova upotrebe na posudi posebno su važne:

- a) zbog mnogo preciznijeg određivanja upotrebne funkcije;
- b) jer primarna upotreba uvijek ne odgovara stvarnoj upotrebi posude;
- c) radi određivanja sekundarne upotrebe posude (Skibo & Schiffer 1995).

Prilikom definiranja uporabne funkcije keramičke posude svakako je bitno naglasiti da se svi navedeni parametri trebaju sagledati zajedno jer sami za sebe mogu navesti na krive interpretacije. Jedan od razloga je što je posuda mogla biti multifunkcionalna, odnosno služiti za nekoliko svrha, što nije neuobičajena pojava. Tako je posuda u kojoj se kuhalo meso ili povrće tijekom dana, navečer mogla služiti za obavljanje ritualnih ili nekih drugih simboličkih radnji (Skibo 2013). Takvi se tragovi također mogu prepoznati na posudi. S druge strane, neke posude imaju ekskluzivnost u uporabnom smislu i namijenjene su za pripremljanje samo jedne vrste namirnica.

Etnoarheološka istraživanja zajednice Kalinga na Filipinima pokazuju da se riža kuhala u posebnoj vrsti posuda, dok su se jela od mesa i povrća pripremala u sasvim drugoj vrsti posuda (Skibo 2013). Isto vrijedi i za posude za kuhanje mlijeka o čemu svjedoči tradicija iz Dalmatinske zagore. Mlijeko se kuhalo u posebnoj vrsti zdjele sa širokim otvorom, koja se nazivala „lopuža“, a koja nije bila u direktnom kontaktu s vatrom već je visila iznad ognjišta (komina). Nakon određenog ciklusa kuhanja posuda bi se čistila grebanjem žlicom te struganjem ostataka skorenog mlijeka u unutrašnjosti posude, bez pranja (Slika 27).

Slika 27 - Posuda za kuhanje mlijeka („lopuža“). Sredina prošlog stoljeća, Blato na Cetini
Fig. 27 – Milk-cooking vessel ('lopuža'). Mid-20th c., Blato na Cetini

Također treba imati na umu da su neke posude upotrijebljene za sekundarnu svrhu ili su reciklirane. U okviru arheologije i antropologije ovaj segment razvio se u poseban smjer koji se intenzivno razvija u posljednjih nekoliko desetljeća, a naziva se *fragmentacija* (Chapman 2000; Chapman & Gaydarska 2007). Arheolozi vrlo često gledaju na razbijene materijalne ostatke kao rezultat isključivo slučajnog procesa, radnji koje se nisu namjerno dogodile (Chapman & Gaydarska 2007). Naša percepcija pritom ostaje ograničena na pasivnu ulogu predmeta, umjesto na njegovu aktivnu ulogu u društvu. U ovom smislu fragmentacija kao poseban znanstveni smjer nastoji proširiti naše spoznaje o predmetu tako da se on ne gleda kao izolirani nalaz ili ulomak, već u širem kontekstu društvenih veza, ritualnih radnji ili simboličkog značenja.

Sekundarna upotreba posuda vrlo je uobičajena u današnjim tradicijskim zajednicama isto kao što je vjerojatno bila u prapovijesnim društvima. Nakon što posuda odradi svoju primarnu funkciju, može se upotrijebiti za neku drugu svrhu kako bi se maksimalno iskoristio njezin životni vijek. Npr. kada posuda za kuhanje postane vodopropusna ona se može iskoristiti za skladištenje namirnica (Skibo 2013). Kako posude za kuhanje imaju najkraći vijek trajanja, između nekoliko mjeseci do godine dana prema nekim etnoarheološkim istraživanjima (Longacre 1985; Tani & Longacre 1999), one su većinom završavale u sekundarnoj funkciji prije nego bi ušle u arheološki kontekst. Recikliranje posuda ima dugi tradicijski zapis, a prema etnoarheološkim istraživanjima sekundarna upotreba i recikliranje vrlo su česta pojava u tradicionalnim društvima (Hally 1983a; Hayden & Cannon 1983; Deal & Hagstrum 1995; Senior 1995; Deal 1998; Wilson & Rodning 2002; Skibo 2013). Na keramičkim ulomcima sekundarna upotreba posude najvidljivija je po popravcima, odnosno namjerno probušenim rupama na mjestima gdje su se dogodili lomovi. Rupe

Slika 28 - Primjeri sekundarne upotrebe posuda - popravci na zdjelama s lokaliteta na Ervenici (1) i Damića gradini (2, 3, 4)
 Fig. 28 – Examples of secondary use of vessels – repairs on bowls from the sites of Ervenica (1) and Damića Gradina (2, 3, 4)

su bile povezane nekom vrstom organskog materijala kojeg, s obzirom na prirodu materijala, u arheološkom okruženju ne nalazimo. Etnoarheološka istraživanja pokazala su da se uglavnom radi o trakama kože ili biljnim nitima (Senior 1995: 101). Ovakve posude u svojoj sekundarnoj funkciji mogle su poslužiti za skladištenje i čuvanje krutih namirnica poput žitarica, sjemenki ili začina (*Slika 28*).

Kao što je već rečeno, jedno od „najpoznatijih“ recikliranja je usitnjavanje razbijenih posuda u grog koji se koristio kao primjesa. Ostale vrste reciklaže uključuju izradu raznih alata od razbijenih ulomaka (strugala za obradu keramike ili drugog materijala, žlice), pršljenaka za vretena te utega za mreže, što je vrlo česta pojava na prapovijesnim nalazištima. Recikliranje keramičkih ulomaka zabilježeno je i u građevinskim zahvatima, kao npr. kod popločanja keramičkih peći (Balen 2005) ili peći za pečenje kruha (Đuričić 2014; Vuković 2015). Razbijene posude također su se koristile kao kalupi za izradu posuda (Rice 1987) ili kao podloge za pečenje (Wilson & Rodning 2002).

Razna etnoarheološka istraživanja životnog vijeka posude (eng. *ceramic uselife*) započela su još 60-ih godina prošloga stoljeća kada je etnograf G. M. Foster (1960) shvatio potencijal podataka o životnom vijeku posude za arheološku interpretaciju. U početku su ova istraživanja bila u formi intervju s lončarima, a već u 70-ima su izvršena metodološki sistematizirana istraživanja koja su uključivala životni vijek svake posude u domaćinstvu te se na taj način dobila srednja vrijednost funkcionalnih klasa (David 1972; DeBoer 1974). Danas je istraživanje životnog vijeka posude predmet mnogih znanstvenih članaka i analiza koje se proučava kroz funkciju posude, učestalost upotrebe, mehaničku čvrstoću posude itd. (Longacre 1985; Tani & Longacre 1999; Sullivan 2008).

Iz ovog pregleda jasno je da određivanje funkcije posude zahtijeva niz analiza i komparativnih metoda:

- a) arheološki kontekst nalaza (kuće, grobovi, otpadna mjesta, religijski kontekst);
- b) oblik posude koji uključuje stabilnost, kapacitet, dostupnost sadržaju posude i mogućnost transporta;
- c) tretman površine (posebno važan kod vodopropusnosti i mehaničkih oštećenja);
- d) tragovi korištenja i oštećenja na posudi (čadja, oksidacijske mrlje, abrazivni i neabrazivni procesi);
- e) organski ostaci u stijenkama posude (lipidi biljnog i životinjskog porijekla);
- f) ukrasi (uloga posude u društveno-političkom životu zajednice ili ritualnom kontekstu).

A. Shepard još je 1956. prva ukazala na važnost analize metričkih vrijednosti u definiranju oblika posude, naglašavajući da nam upotreba posude govori o aktivnostima i običajima zajednice koja ju je koristila. Rice (1987: 207) također naglašava da su „morfološke karakteristike, atributi oblika i tehnologije, usko povezani s njezinom podobnošću za određene aktivnosti“.

Općenito gledajući posude za svakodnevnu upotrebu služile su za pripremu hrane, skladištenje i transport (Rice 1987: 208-210). Tehnološki izbor, između ostalog, uljučivao je veličinu i oblik posude kako bi posuda zadovoljila uvjete svoje namjene. Promjer otvora vrlo je bitan za određivanje oblika posude. Ako je otvor posude isti ili približno jednak maksimalnom dijametru posude, onda se on karakterizira kao neograničen otvor, a u ovu kategoriju spadale bi najvećim dijelom zdjele. Ako je otvor manji od maksimalnog dijametra posude, onda se radi o ograničenom otvoru koji je karakterističan za lonce (Rice 1987). Tako će npr. posuda za skladištenje tekućine imati ograničen otvor radi izbjegavanja prolijevanja, dok će posuda za kuhanje imati neograničen otvor radi lakšeg miješanja, vađenja i stavljanja namirnica u posudu.

Teško je odrediti upotrebu određene posude u prapovijesti, međutim, bitno je napomenuti da se svi pokazatelji moraju uzeti u obzir prilikom konačne interpretacije. Nije dovoljno analizirati samo oblik ili ostatke organskih ostataka u posudi jer kao što smo vidjeli, posuda može biti multifunkcionalna ili sekundarno upotrijebljena. Isto se odnosi na samostalno proučavanje tragova na posudi ili nekog drugog segmenta. Arheolozi vrlo često interpretiraju određenu funkciju keramičke posude koja je proizišla isključivo iz subjektivnih zapažanja, usvojenih termina i usporedbi s modernim, povijesnim i etnološkim primjerima.

Vrlo je važno gledati na funkciju posude kao na kompleksan parametar koji nije tako lako čitljiv kako se nama na prvi pogled čini. Ono što je važno da u interpretacijskom smislu treba biti vrlo oprezan, pritom uzimajući u obzir sve relevantne i dostupne analize koje smo proveli: arheološki kontekst nalaza, arheometrijske analize, tragove upotrebe na posudi, organske ostatke, morfologiju posude te ostale dokaze ljudske aktivnosti u istom okruženju.

ESTETSKA KOMPONENTA

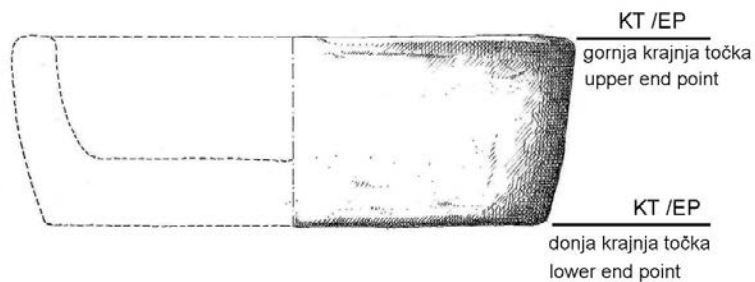
Estetska komponenta je vezana za oblik posude i njezine proporcije, a analizom stilskih obilježja možemo utvrditi socijalnu, ekonomsku, religijsku i umjetničku komponentu, kao i relativnu dataciju.

TAKSONOMSKA KOMPONENTA

Taksonomska komponenta odnosi se na proporcije, odnosno mjere u svrhu deskripcije keramičkih oblika. To rezultira stvaranjem klasifikacije i terminologije pojedinih oblika, kao što su zdjela, vrč, tanjur itd. (Shepard 1985: 224-225). Taksonomijom se može klasificirati gotovo sve, a u arheologiji ovaj pojam koristimo za klasifikacijski sustav koji ima hijerarhijsku strukturu, odnosno sustav u kojem su osnovni oblici grupirani u veće grupe ili su podijeljeni u manje ili oboje (Adams & Adams 1991: 202). Keramičke analize vrlo često započinju i završavaju s taksonomskim podacima koji su dizajnirani da organiziraju veliku količinu arheološkog materijala i usporede je s drugim objavljenim materijalom. Analiza tipova i varijanti jedna je od dominantnih taksonomskih tehnika (Neff 1993: 24-25).

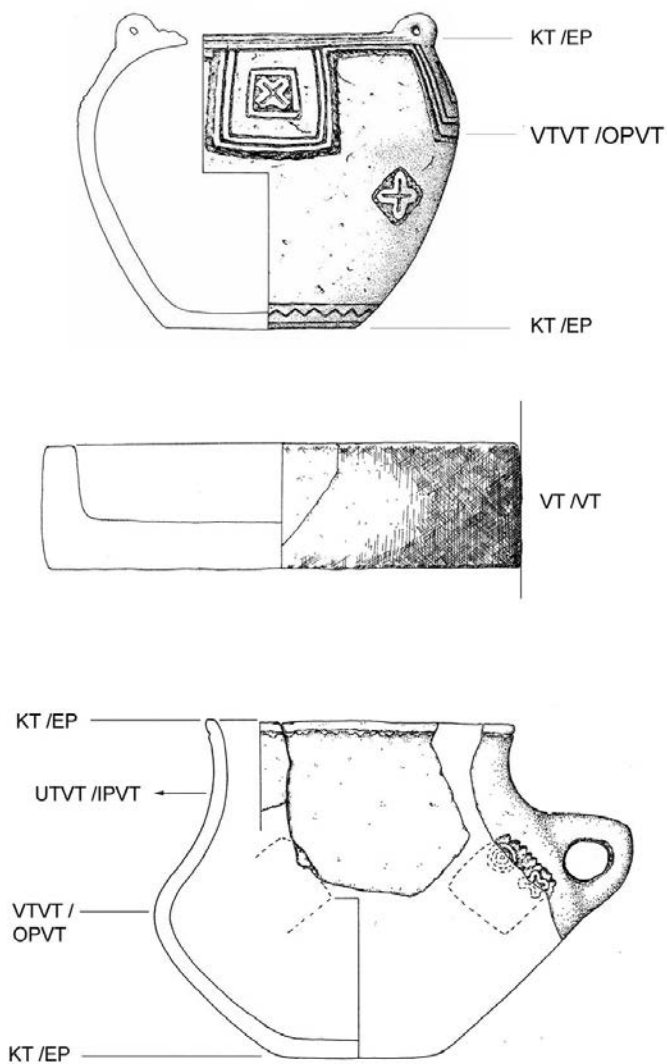
Da bi se izbjeglo stvaranje iskrivljenih grupa podataka pri analizi keramičkog materijala, jedan od pristupa je izdvajanje oblika na osnovi geometrijskih parametara. Za opće prihvaćanje ovog pristupa zaslužna je A. Shepard koja zastupa geometrijski kriterij pri analizi oblika posude i njezinoj klasifikaciji jer su naša opažanja direktno usmjerena na proporciju i konture, odnosno obris posude. Ovakav pristup koristi se u većini literature koja se bavi analizom keramičkih tipova, a koristio se pri klasifikaciji keramičkog materijala čiji su rezultati prikazani u drugom dijelu knjige. Proporcije se lako daju izračunati, dok je s konturama malo teže, a postoje dva pristupa koja se koriste: analiza općih karakteristika obrisa i usporedba oblika s geometrijskim tijelima. Osnovni koncept analiziranja posude koji je uveo Birkhoff 1933. godine (Shepard 1985: 226) koristan je u crtanju oblika posude te u deskripciji i klasifikaciji. On je uzeo u obzir točke obrisa posude na kojima počiva naše oko. Postoje četiri tipa takvih karakterističnih točaka:

1. *Krajnje točke krivulje na dnu i rubu* (KT) – predstavljaju krajnje točke na otvoru i dnu posude (Slika 29)

Slika 29 - Primjer krajnjih točki na posudi (KT)
 Fig. 29 – Examples of end points on vessels (EP)

2. Točke vertikalne tangente (VT). Postoje dvije vrste tangentskih točaka – vanjska točka vertikalne tangente (VTVT) koja određuje najveći promjer na okruglom obliku, i unutrašnja točka vertikalne tangente (UTVT) koja određuje minimalni promjer na hiperboličnom obliku posude (Slika 30).

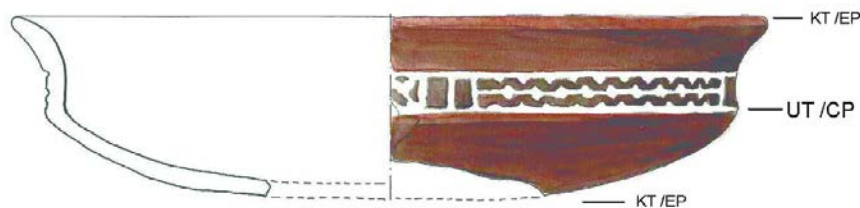
Slika 30 - Primjer vertikalnih tangentskih točaka na posudi (VT, UTVT, VTVT)
 Fig. 30 – Examples of points of vertical tangent on vessels (VT, IPVT, OPVT)

3. *Točke infleksije* - gdje se krivulja mijenja iz konkavne u konveksnu i obrnuto (TI). Oblici s točkom infleksije uglavnom su S-profilirani oblici (*Slika 31*).

Slika 31 - Primjer točke infleksije, zajedno s točkama vertikalne tangente (TI)
Fig. 31 – Example of a point of inflection, together with points of vertical tangent (IP)

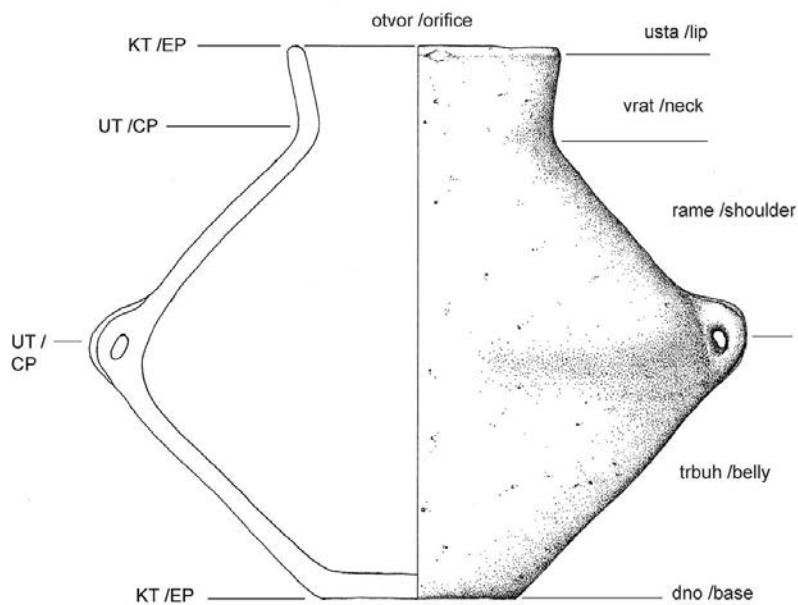
4. *Ugaone točke* - gdje se smjer tangente naglo mijenja, s oštrim promjenama u obrisu (UT). Ugaona točka na keramičkom obliku tipična je za posude bikonične profilacije (*Slika 32*).

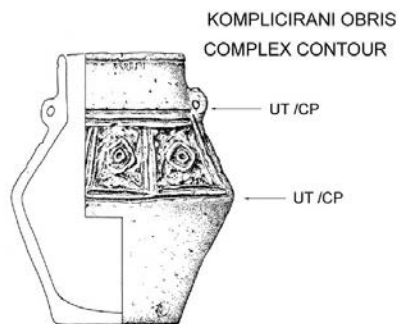
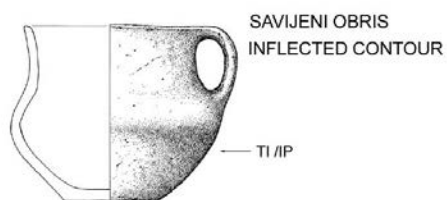
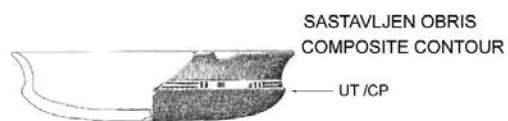
Slika 32 - Primjer ugaone točke zajedno s ostalim karakterističnim točkama (UT)
Fig. 32 – Example of a corner point together with other characteristic points (CP)

S pomoću karakterističnih točaka lako možemo izračunati dimenzije posude, odrediti tip obrisa i stupanj njegove zastupljenosti. Svaka od tih točaka određuje osnovni oblikovni razred (Horvat 1999: 58). Po karakterističnim obrisima možemo odrediti i dijelove posude, tako da se primjer primarnih dijelova posude može prikazati i opisati unutar karakterističnih obrisa posude (*Slika 33*).

Geometrijski pristup temelji se na sličnosti pojedinih tipova posude s geometrijskim tijelima. Tako razlikujemo kuglaste, valjkaste, elipsoidne, hiperbolične oblike, koji se nadalje dijele na jednostavne, komplicirane, sastavljene i savijene oblike posude (Shepard 1985; Horvat 1999: 74-79). Jednostavni oblici imaju ravne ili zaobljene stijenke posude, a njihov obris karakterizira nedostatak točke infleksije i ugaone točke. Sastavljen obris imaju one posude koje imaju jednu ugaonu točku. Savijeni obris imaju oni oblici posuda koji imaju samo jednu točku infleksije. Komplicirani obrisi su oni sa dvije ili više točki infleksije ili ugaonih točki (Horvat 1999: 190). U klasifikaciji

Slika 33 - Primjer primarnih dijelova posude uspoređenih s karakterističnim obrisima posude
 Fig. 33 – Example of a vessel's primary parts compared with its characteristic contours

Slika 34 - Tipovi obrisa posude
 Fig. 34 – Types of vessel contours

keramike koja se koristi u našoj stručnoj literaturi, jednostavnim oblicima pripadali bi konični i zaobljeni oblici, sastavljeni oblici odnosili bi se na bikoničnu profilaciju, savijeni na S-profilirane oblike, a komplicirani oblici pripadali bi bikoničnim ili S-profiliranim oblicima ponešto razvijene profilacije (*Slika 34*).

Šira klasifikacija osnovnih keramičkih oblika koju donosi A. Shepard (1985), a koju su prihvatili i drugi autori, odnosi se na nekoliko parametara koje treba izabrati prema njihovim karakteristikama i važnostima (Shepard 1985: 224-247; Horvat 1999: 57-79). To su:

Simetrija	pri definiciji osnovnih oblika posude simetriju ne tretiramo posebno, već se polazi od pretpostavke da su oblici posude simetrični
Točke na obrisu	ovdje treba uzeti u obzir siluetu obrisa, promjenjivosti na liniji obrisa i točke na obrisu
Struktura	za strukturu posude važna je raspoređenost dijelova posude i njihov međusobni odnos
Tip obrisa	ugaona točka i točka infleksije pružaju osnovu za klasifikaciju obrisa posude koji može biti jednostavan, sastavljen, kompliciran ili savijen
Sličnost s geometrijskim oblicima	oblik posude možemo usporediti s nekim geometrijskim tijelom ili kombinacijom različitih geometrijskih oblika. Točke tangente i ugaone točke na obrisu označuju dio gdje se spajaju dva dijela posude, pri čemu je svaki dio usporediv s nekim geometrijskim oblikom ili njegovim dijelom
Proporcionalnost	stabilnost posude ovisna je o njezinoj proporcionalnosti, koja je povezana s funkcijom i obrisom
Određivanje osnovnih oblika, podskupina i oblikovnih skupina	određivanje keramičkih oblika na osnovne skupine prema njihovim oblikovnim karakteristikama i proporcionalnim omjerima

Sagledavajući veliki raspon mogućnosti i informacija koje nam pruža keramički materijal možemo se referirati na izjavu Flindersa Petriea kako je „keramika najveći izvor informacija arheologa“ (Petrie 1904: 15-16). Količina keramičkog materijala na arheološkim lokalitetima, kao i njezina neuništivost i otpornost, pruža nam nebrojene i pritom vrlo važne indikatore o kulturnim, socijalnim, ekonomskim, religioznim i tehnološkim postignućima određene zajednice i razdoblju u kojem je nastala. Tu ne smijemo zanemariti i kronološku opredijeljenost unutar relativne ili apsolutne datacije.

Pokušavajući sažeti osnovne parametre pri analizi keramičkog materijala, treba naglasiti da je odabir podataka koje želimo analizirati i dobiti od keramičkog materijala prvi i najbitniji korak pri uspostavi analitičke metode. Pouzdanost naših podataka ovisit će upravo o izboru tih svojstava. Parametre za analizu treba odabrati unutar ovdje prikazanih brojnih varijabli koje pruža keramički materijal – oblik, veličina, tekstura, tvrdoća, čvrstoća, boja, ukrašavanje i tretiranje površine, izbor materijala, tehnika oblikovanja, atmosfera i način pečenja, stratigrafski kontekst. Tu su još razne arheometrijske analize koje se odnose na sastav gline i primjesa te porijeklo sirovine. Naravno da će izbor parametara ovisiti o prirodi lokaliteta i keramičkom repertoaru, a isto tako i o našim afinitetima. Ako je naš interes usmjeren na razmjenu i kulturne kontakte, tada će i odabir parametara za analizu uključivati izvor gline i njezin sastav. Fizičke karakteristike bit će osnovni parametar pri analizi tehnoloških dostignuća, dok stilskom analizom možemo dobiti indirektno kronološke dokaze kao i socijalnu, ideološku ili religioznu

komponentu. Parametri koje ćemo odabrati ako želimo doznati funkciju posude dijelom su vezani za fizičke karakteristike, kao i one koji su usmjereni na razne analize koje nam pružaju tragovi na keramičkoj posudi.

Bitno je napomenuti da odabir metode i parametara za analizu nije uvijek u korelaciji s onim što bismo mi kao arheolozi htjeli i željeli doznati od keramičke građe. Nepotpuna dokumentacija s lokaliteta koja uključuje nepoznavanje stratigrafskog konteksta ili manjak uzoraka potrebnih za analizu u velikoj će mjeri ograničiti naše mogućnosti. Kod lokaliteta s nepoznatom stratigrafskom slikom bit će mnogo teže odrediti redosljed kojim su različiti tipovi posuda bili odlagani. Isto tako, mnogo je lakše određiva uporabna namjena posude ako je određena stratigrafskim kontekstom. Međutim, i bez poznavanja konteksta odlaganja keramičkih posuda one nam i dalje mogu biti izvor informacija, o čemu će biti više riječi u drugom dijelu knjige.

Za kraj ovog poglavlja bitno je naglasiti da je naša zadaća kao arheologa prepoznati razliku između onoga što znamo i onoga što možemo zamisliti o keramičkoj posudi, što naravno vrijedi i za sve ostale predmete koji su dio materijalne kulture čovjeka u prošlosti.